

WALTER TEGELER

TALLINN — REVAL

Kooli

11 wtku.

tervishoid ja

kooliteadus

Dr. Lepis.

KOOLITARVITUS — SCHULBEDARF

PEM 4913-2

KB 35

Hääl rõõvamus seis peab laulma. Kui laul-
dakse peab 16°C olema. Ohtu ei tohi liiga kuu-
olla. Kõige parem on 50-60%. Tulumata- ja
õige hääl sündimuseks peab sisse hingama
vett ja väga hingamine aega mõõtsa sün-
diina. Peab harjutama mitu korda ja
aega mooda väga hingama. On alusel
halvad, võib saada atakst kurgu valu.

Hääl sündimuse. Kui inimene hingab,
lähemale häälpeale lohti, kui teema
aga kaalitseb, siis lähemale meenad kare,
sünnitavad tärastusi ja läbi kurgu, mura
ja suu minnes sünnitab hääl. Kui ütle liig-
selt jäädud tärastada, siis sünnitab kare
hääl ja see ei jää mõjuvõimatu. Et hääl
hõsti väga areneks, peavad häälpeale
kurgu ja suukoopa suuremõõdud ääri
tärastusi saama. Tasa rääkides mõjub
rohkem rõõmatavalt. Hääl atakst koha-
tarvitamuse on tähtis.

Õpilaste hääle piirid. Lauke-õpetaja ei
tõhi laule valida, mis üksikule rääte-
saadavaks. Häälepaalte arenevuse lähed
sile ilmse rüpsusega arenevusega. Hääle
murdumise juures on hääle paalte kova-
mine väga tugev.

Hääle murdumine. Hääle lähed paaltel
kõrgemaks, aga äärmiselt laagerd maaala-
male. Hääle murdumise ajal ei tohi lallata.
Tunnetuse hääle tuleb sellist, et ei ole
hääle tunnetusest arendatud. Isotomud
on kure, keel, hambad jne. Et hääle hää-
ti areneks, peaks iga inimene nina ja
suu läbi hingama. Et inimene mõis-
taks õhku juhtida, kuhu seola tarvis.

Prindulise rääkimise teotshoid.

Need lapsed, kes halvasti räägivad, pea-
rsid eraldatud rääkimise ja muudega eral-
di tootama. Tarvitakse gramafoni.
Juhitakse tähelepanu selle peale, et laps

meid liigutusi mäes, mis hääle sünni, euse
 juures on. Tähtis on keele harjutus. A tõe
 juures peab keel lühike taoline olema. Kõige
 tähtsam on keele liigutuste arendamine.
 Ratta sõit ja ujuma tarvitavad liiga suuri
 liigutusi ning raskavad sellega paljii
 jõudu. Nõuamist on ka kõnelemisega
 lugu, kui liiga paljii energiat. tarvitada,
 võib tavaliselt hääl kiiresti järele.
 Harjumus rääkida ja laulda soodustab eusele
 energiat. Kui keel saab liiga kurnuperra
 rõhutud, saavad häälepallid kurnu
 rõhutud ja see võib pahasti mõjuda. Kui
 kõne lihtsaks liiga paljii õhku rõhutada,
 tuleb kare hääle. Raske asja tõstmine
 juures ei maha kinge kiiresti piolada,
 see sünnib murelikult. Harjumata
 laulda tarvitab liiga paljii jõudu hääle
 kuuldaole toomiseks. Euse rääkimine on
 meelamine ja rõhkimine. Kui laps ei tõi

raagi on hääle lihastel oma terv-
suguse töö alusel, ummas ei oska lihast-
sist kõnelemissel taastada; sell korral
sünnib ~~hääle~~ kõnelemissel, see on kramplik
mõetus.

Hääle tööks. Selle tagajärjel võib hääle
töökse saada. Hääle tööks võib olla
ka hääle murdumise järel. Hääle tööks
kuiv, raske, jne. Parandada võib hääle
puhkusega. Hääle tööks jumes tuleb
sõltlasi hääle kuulda vaele tööse jumes
vabremini mõhtavale.

Kokutamine. Kerge vija on kokutamine.
Kokutaja ehk eksitaja ei saa üheskord
tähti õigesti välja ütelda. Kõige tähtsa-
mad on K, H, S. Tuleb ette viia, kes
iga tähe jumes kokutavad.

Kõnelemine. Kõnelemine on nääri-
võga. Parandada võib seda hing-
mise harjutuste abil.

Peavalu. Peavalu juures on uimane vere-
jooks, verepuudus ja seedimise rikked.
Seedimise rikked on rasedest, kellele
juures sarnasumad vahumoliks on. Siis
on kolm, mille vahumoliks on siga.

Nüripeulmine. Kuluus rikketega õpi.
Lasi peaks astuma esimestesse piiridesse.
Lastel haiguste jätele on keskkõrva põletik;
kui mäda kaudu juure läheb, võib surm
järgneda.

Nägemise rikked. Nägemise rikked tule-
vad valguse rõhkusest, haigusest, raamatute
kirjast, kirjutamisest viimast kui suure
välguistusest loetakse. Verevoolus on tork-
mise puudus mõjuvad ka. Põllise on
kangele ja liigidele uuejätel tarvis. On
veel selma mädad. Lastel sead ei ole.
Tema on külgeharra ja sellespärast
tuleks mädadega lapsi arsti juure
saata ja siis kui see haigus

Kõige suurem au, kogu saata.

Naha haigused. Võib peamõelamiga
sisse hõlmada ja siis au teha ka terve.

Punduliline saarimine. On inimesi,
kes S. ütelda ei saa, nad ütlevad selle
asemele t. Reel peaks ettepoole tulema
siis tuleks sõna välja. Sga haale tähe-
damine au tähtis tema kõla järel. R.
võib õppida kuristamisega. On raske üg
ütelda. Kui võtbi mind kõneldusse, on
minas ehk kurgus tema; seda võib
arst kõneldada. Kõneldamist kõneldusse
haalete harjutuste abil: sosinal kõneldamine,
hingamine, haalega kõneldamine.

Kõneldamine. Paha kõneldamine avaldab
mõju lapse arengule peale kõne häiri-
nikkase kõneldamine kipeb ära kuul-
mist. 25000 korda võtbi inimese
kuulda. Halvasti kuulda jääb haalete
annadest ilma. Tema ei saa au

Karistavad, meelitavad jne. Kooli-
rikkos on laialt levinud. Kui välisaparaat ei
tosta, on veel võimalik parandada.

Nõrdsus: Kõrge vaim, kui aga rikkos
on keha kõrvas siis on halb. Et kooli-
mist kindlaks teha, ei või õpilastelt
küsida, küsida, kas sa koolis või mitte.
Tehakse seda nii: Jätkatakse seeki kui
kangeaselt koolivast 79% kes 8 ehk
kui kangeaselt vastatud näalt kooli-
leb, ei ole kooli-rikkos.

Kooli-rikkos väime tõstmine. Kooli-
väime tõstmiseks tarvitakse suulõigutuste
vaatamist. Kellega sead katsed tehakse,
arutavad täielikult. Kõneleja peab
tasa kõneluma, peab selgesti iga näa-
loendit ütleva. Et misugust harjutust
läbi viia, peabid näatelt õpilastel
ile klassid olema.

Harjutuse ja kirjutuse tehnikad.

Silma on astunud koopasse, kus tunda
kõrgetust on. Kõige huvitavam on
tundeline kord. See näeb sisab 10
korra kord. Asjal muidagi meid vähe,
peab kiiresti summas olema. On küllalt
valgust tarvis, sellers on vaja täpsuse
silma tege ja kiire vahel. Silma on
loodud eemale nägemise jaoks. Kõik
summas tege lugema, kirjutama,
jaotama. ~~See~~ Kõik peaks küllalt
silma tõrkaralt kirjutama (kirjutab)
olema. Iga täht peaks selgesti näha
olema. Mida rohkem õpetame seda summa
mad tähte vaja. Kõik tähte peavad
palju suurem olema. Nägemine summas
automaatiliselt.

Siinse nägemine. Kõik kirjutused
peavad rohkem olema saama kollase
täpi peale. See väike tähtse kumme.
raamaks ja õhumaas teha. Et kühvlest

uägemist parandada, peab tules ja liiter-
vitama. Linnemalt jast on lapuol kau-
gelt uagijad, muole juures on loots la-
medam ja põlt saab väija pool ergu kiti.
Ükskud laagerdab kollase täpi peale
ja misid on uäha, kuma tiinot kaotet
lähvad. Silmiliikutavast muuskiol.
Mäinikord tootavad mõnesilma muus-
kiol rohkem kui tiinot, sellist väivast känd
silmaol järgmeda. Naartel õpistatid ei
tohi kigistusest tunniol kama kesta.
Korralikult istumisteks peaksiol heast
piingiol olema väimlemine väga tar-
vik.

Lugemise teiniskiol. Vilumol lugeja uälv
12-16 tähte korraga, vait kogum 20-30 kühu.
Neol tähe kugiol peavast laagerdama
kollase koha peale. On laagerdumise ära
õpistuse, siinist teema automaatselt
ja siis on tähelepäev juhitud siinist

peale. Algajatel on tähel püüu juhtud nirkku
tähe peale, sel korral peavad tähed suurel
olema. ja laus selge kujudusega.

Algajate tähed 66 mm. kõrged, 12 mm. paksud
Vähe 11 mm, ahjapool 6 mm.

Liida varemaks inimene saab, keda väiksemas
võivad tähed minna. Ühes reas vti 50 tähte
alla. Ei ole küllalt, kui suur kiri, tähted
on ka tähtede vahed ja paksus. Ühe 12 cm
peal võiks 15 tähte alla. On olemas piist
ja lõugkiri. Niimast ajal on otsuseli jõutud,
et õpilastele vabandus anda. Vähe peab
otsi keskel olema. On piist kiri peavaol
jõuud 1nd olema. Samuti peab ka ki-
ri lõugas kirjaga olema. Paber ei tohi sä-
rada, tema peab valge olema ja küllalt
paks. Tähed peavaol lihtsad olema. Tar-
vitakse ladina ja gooti tähti. Gooti tähtede
on 78 põhijoonet, ladina omades 38. Lühipea
ei tohi liiga peavale olla, et sõrmed maha

22
likult kogu hoiaavad, nad peavad vabad
olema. Mõlemad käsi peab ühtlasi
väga arendada. Käsi terve keha ühtlasi
välja arendab, siis oleks alvatus korral kehten.
Seitakse, et need lapsed, kes mõlema käe-
ga töötavad, paremini istuvad, nende
juures on vähem selgroo kõverust, rohkem
tiiskust on vähem. Võib isegi teisi käega
terest kirja kirjutada.

Õpetamise korraldus koolides.

Koolikohustus on mõeldud aasta tege, see on
ekslik, sest üks on ka küps, teine 10a. Kus
vanemad järvitavad, on kui laps kooli
saab. Keha arendamine on väga tähtis, laps
kes jume ei võta pikema ega rohkem, võib
raskust äratada. Algõpetuse juures on
individuaal arendust väga tarvilik
tunni aja õppida, selleni on hea mõttek
õpetus. Esimene nädalal oleks küllalt 1
tunde päevas, teisel - 2 tundi ja kolmandal

- 3 tundi /sead algajatele/. Kui klass ei
ole toost huvitatud ei ole, seal peab
tundi õpetaja juurest otsima. Tahvel
on pimeduline kirjutuse abivõrk, sest veel
ei ole paandunud. Tahvli kirjutused xiii
ei ole küllalt loetav.

Teinud ole algeid.

6-8 aast. lapsed peavad 10-11 tundi nädala-

9 " " " 10 " "

11-14 " " 9 " "

Hommikul peab õpilane ennest ilusti
pesema. Näivõrste kaldusustega lapsed
ei taha hommikul korraldust tunda.
Kui pool kell 8 algab peab enne 7 tülis
tõusma. Algas ta kell 7, siis peab enne
bülival olema. Talvel jõuaks õpilane
peenedas pooli. Et kell 6 tülis tulla, peaks
kell 7 magama minema, see oleks natuke
võnna. Nõuematel klassides peaks töö
~~kell 6 tülis tulla~~, p. kell 8 ehk 9 algama.

Vanemuud õpilased, kes kell 9 magama lähevad, võivad seda küll. Kui õpilane liiga palju tööd teeb, siis ei lähe tema mitte kell 9 magama.

Tundide jaotus. Koolis peaksid raskemaad tundid varu olema, siis kergemad. Sga õpilane on raskemad kohti ümildiselt raskemaks on maate matika, võõrad keeled (abstraktsed). Reskurted. looduslugu, ajalugu, maadeteadus, ümõpetus, emaxed. Kergemad on: joonistus, kirjutus, laulmine, juu. Tundide arv peab suuremates klassides väiksem ja kergemates suurem olema.

Tundide vahed. Tundide vahel alg peaks võimalust andma liikuda. Siis kutsutakse paigal seismine on ~~pari~~ karistus. Vahetundidel peaksid õpilased vabalt värsnes õhus ilusa valguseta, halva ilmaga katusel all. Mõnes kohas on vahetundidel tinnimine

Kõrguni suunitud, sest siis saab veri rohkem
sühtlaselt kõiki nende kehapiirkondadesse.

tuob. Mõned arvavad et õpetus peaks toetama
päev kestma, peaks olema vahetundidega.

I ja II tunni vahel peaks 5-10 min. olema

III " IV " " " " 15 " "

III " IV " " " " 15 ehk 10 "

IV - V suur vahetund, mil õpetused sooja
võet saaks.

Kooli vahetuse. Kooli vahetajaks on
seegi kõige parem, sest võimal on vähe
arvumises laugeumist määrata. Ka-
võtte ja õpilasi peaks olema 1/2 nädalat
olema. Võõrmatel ei tohi puhkeda üles.

and. Vahetustele annult vabatahtlikult.

Kooli eestkostumise haigused. Kool on
asutus kus peaks kõik tervishoiu abinõud
lähemalt, seal peab iga lapse tervise
hooldust saama. Pikkade arstide
tulla piirkond, tervistest. Kui

Kahvatus lähleb, peab arsti poolt pöörama, ehk teda vähem küsima. Et ta puhata saaks, peaks vanemate poolt pöörama. Põhjusiks võivad olla ussid.

Lüüdmehaigused. Pealt vähesiteldakse ei vii. Lüüdmehaiguse juures on käesol liivikad, nagu tursumid. Need tuleks vahustada. Võimlemist hoolis peavad kann. baarstid olema, kes õpilasi umbes 2 korda aastas läbi vaataksid.

Erge ja väimne haigus. Selle haiguse juures sümolistasse pooli, aga see ei ole nii, sest need on parandatavad, ainult sel ajal tulevad need raskiks. Tuleb ette laugitõbi; see on kramplidest. Lihed ei tunne midagi, teistel on väiksed eel tundumused. Laugitõbiest peaks astama sinna, kusta murele haiget ei saa teha. Et ta anna keelt kätte ei kannustaks, peaks midagi kannuste vahel panema.

Opilased, kes mitte küllalt areneeda ei ole,
peavad teuguste koolides olema.

Külge hakkavad haigused.

Koolides ei ole küllalt valvurite haka-
vate haiguste üle. Vanemad peavad kas-
vatama, et haiget õpilast kooli viia ei
tõhi, sest see annab haigust edasi.

Haigused tulevad peamiselt külge
^{hüdaarst} suurem on sügis, ümberaasta jne. Haigused
edasi kaudu on kätkest ja püüdnud
piima ja kaudu. Diftetist soetõhi saavad
edas antud piima, jaagide kaudu. Kui
inimene haige on, siis on tema peamiselt,
saab tema kaudu, see tema siiski
peamiselt. Haigust võib edasi anda õhu läbi
müst. tiisikus, bakteriaalne. Tehti
kõrget suure sigadega, sest need on
väga tundelised. Lühikese vaster.
Lühikese kaudu on kõik sugu kaudu
abimõeld. Ninas on kaudu, kaudu,

liinawahk, mille külge tuleb ja printasid
 jätavad. Nüüd võivad äärmuse ja põhi-
 mise raudu rõwaltatuse saada. Iga pool
 kui pisilased on rehase sattunud ei tule
 haigus nähtavale, enne^{ku} veel võitlust haiguse
 tekkinist jumes on esimesena reha soofi-
 se ilmnemine. Esimese päevaga ei võõteta,
 mis haigusega tegemist on. Sellepä-
 rast peab üksikust õpilast jalamand
 kodu saatma. Oli see harkaja haigus,
 siis peab õpilasi kodu saatma. Rõugeid
 peab iga 5 aasta tagant paanurid kui
 rõugeid on paandus, siis ei tohi neid
 kratsida. Rõugehaige jääb arst-
 selt haigeks, liikumist valutavad,
 3-5 päeva pärast tulevad punasest
 täpiis reha peale, 2 päeva pärast
 muutuvad nad villideks. 3-4 päeva
 järel hakkavad nad mädanema.
 Keskel on sissikukkumise ase, siis on

valge vill ja selle järel pumane ring. Need
villu võib igale poole ilunda, nii võivad
väga mitme sugusest riieist ilunda.
Eene kui uahk täiesti pumas ei ole,
ei tohi last pooli saata. Neist piti
lasi veel hästi ei tunta. *Mustad*
rõnged on siis, kui veri tuleb naha alla.
Need on väga raskest.

Tumel rõnged. Tumel rõnged on
pehmemad, koke tulevad villist, ei tule
pumased täpsid. Palavik peatab lühikese
aeg. See haigus ei ole raske. Laps jagu
on vanuad, tised uorunud, kuma
rõngete jures on nad ike sagedast.

Setride. 4-5 päeva on laps haige,
kõha, uohu, silmad punetavad,
siis alles tulevad vistrikud.

Skarlak. Täiesti ootamata jaab
haigeks, samal päeval läheb tema
ilmi pumaks. Temaga kaasas käib

unnapäetari.

Puuatõbi. Sellega ei lähe laps voodis-
se, tuleb haigusega. raski.

Nõgesetõbi. Tenu ei ole külgcharroo.

Exsamid. Ommelik on inimene, kellel Ma.
midagi meelekirab. Mille jaoks on
koolid? Peab õpetama õpilasi, se
tõotama, se mõtuma. Tuleb eksamist
ette, et head õpilaseid midagi ei
oska, kuna halvad tõesti oskavad.
Siis on sageli õpilasi koolis-
otsima, kas arengemo, või midagi
selle oamast. Eksamist ei ole midagi
õpilaste oskust se ei hinola. Eksamist
järel on õpilaseid osa aua kha ras-
kusest kaotama, väsimusest on
veerij jaoks takistatud, magamine
pärast, jätkamine - lihts. velle
lõpukõikumine - meelepärane katsed.
Paljud kaotavad eksamist järel
oma tahtejõu, kuskid. läbi, jäävad

kuus eks aastase klassi, ei lähe kooli,
hulguv muutsateb, viisatakse välja.
Ole arvanime, et õpilaste pärast exa-
misi jälle ruttu kooli. Täiesti
nõimata ole õpilaste võimust exa-
misi hirmata, ainult klassis näeb,
kas on küps, võimust. Ühes kooli
õpetajad hoiavad muudat õpilast rohkem
kui tui. Mõnede hoidavad nad koo-
tus kiva omia küsimustega.

Karistused. Halvad karistused:
üks taha paanime (tulle tõu-
buse), järelstamine (jääb kõveraks)
Arvanime, et last, kellel veel emse.
Tuius emist pole, väiks kapi saata.
Ka vauemad ei oska karistada.
Ole tuius koolides mi sisse saada,
et karistust tarvis ei ole. Sellise
ei tohi tuiusid liiga pikad alla.
Kui on valitse koojuteid, võib

lasta unust. Kõigutades, ilma tunde-
 kui keegi midagi ütleb ualgaks, siis
 lasta seola rõvasti ütelda. Kui see ei
 kõlba, siis teevad kaasõpilased mür-
 rusi. Lapsed mõjuvad üksteise peale
 kasvatajalt nii peaks ka koolis.
 Sisse seadima. Koolis peaks vaba-
 riigi vana olema. Tunnistuse järele
 eksivad õpetajad. Üle 40 õpilase
 ei tohiks klassis olla. Jaanuse pä-
 dele mitte kaasvõtta, karistab juba
 väga palju. Karistuse abimees tar-
 vitakse ründavat raamatut, kus
 halbused üles täheledatakse ja vae-
 mate kätte antakse. Tõrjumist
 peaks täiesti loobuma. Kui keegi
 täiesti sunn kumite tule, siis peab
 ta koolist ära minema ja toot-
 pandud saama. Kuid vähem
 et õppimist midagi välja ei tule

Seeb peab last tolle pandama, sest
muudki õpit ka logetud. Ka alg-
koolis peaks teaduskiriku õpetama. See-
peaks õpetajad ise tegema. Nii sto-
rahval au teaduskiriku tides annu kui
meeste rahval. Tassomaaal õpitakse
lapsed tides, uuel jäänud tides-
tasaselt eolasi. Väinulise aruunise
püüde au mitme sugune, nii hästi
põistel kui tutarlastel. Vähe aru-
mud lastel au tuis tsuguseel koolid,
kus vähe lübi väetase.

Tuulide pööre. Ole $\frac{3}{4}$ tunni ei
tõki koolitud kosta. Kaigusi ei tõi
tuleb rohkem ette, õpetas õhtul au;
parem au kui, kuni Tuulide pööre
hommikul. Hommikul au minime
värese. Pärast lühisa sümist tahab
minime puhata. Pärast lühisa
tuulide vastu au ka satiaalme

uute. Laps läheb kooli, aga kodu tules
läheb ta veel hulkuma. Seejärel
kannatavaid selle all kutsutakse
kõlblis ühtes. Õpetaja on õhtu-
poolsel väsimusel. Võivad olla ka seedi-
mise rikked.

Kodu töö. Kool on kool, kus siis peab
loibi harutustid saama, kodus peab
süüalt korraldama. Koolis peab aptoorna
iseseisvalt töötama. Kodumise aega ei tohi
töötajaks muutuda, sest muudki peab
selle 10-12 töötamist. Põhikõppimine
peab sisetunnetlikult, kuid mitte paljagi.
Koduste tööde jaoks ei tohi põhapäevi
ja pühade aega tarvitada. Kui õpilane
12 tunde, võib ta seda teha. Algselt kes-
ks võib õpilane 1/2 tundi, keskmine 1/2 ja
ülemales 2-3 tundi kodu töötada. Peab
rühma, kui paljagi õpilane tarvitab aega
apimise jaoks.

Erguel. Sahevad lahkun teistest rohkemdest.
Nemad an korundised. Üks kann an pirk,
mis õntuse edasi kannab. Tema peob;
auieto vahetus peabka ^{kuu} olema.

Lisa.

Lectrid. 11-12 päeva. Tuudemängides.
Kõha, naha, silmade punasus. Kuumus
on 38°-39°. Kõhuandad päeval on 40° ja
ööl. Siis tulevad täpid. Kõrge an
tema tiisikuse haigetest. Rõõtus esialgu
ei ole võib ainult kõha ja naha kassa-
tao.

Shorlak. Üksikutel. Juhustel an tema
väga kerge, see an aya kerge laisli laigum-
ine. Alust ääretelt. Tuudemängides. Kõrge
valu, kuumus, puls 160-180, 12 öö rohkem.
Tuumi pärast tulevad väiksed täpi-
kesed, mis ümberingi punasus an, mi-
et tema peha punane paistab, puna.

leetrite juures täpsilise au. Siia juure
tulvavad teised haigused. Edasi saab autu-
asjale kaudu. Pärast haigust peab
desinfitseerima. Mõnuga asjad tuleb põle-
tada. Shuulaki juure tuleb kirurgi pale-
tik, keskkõrva päletik, mis eelab võib
minna, Desinfitseerida võib väävelhõbe,
formaliiniga ja sublimaatiga. Shuulaki
pärast peab keelatud kinni jätma.

Sätketus põha. See on üks piimav
haigus. Lapsel jääb kasv kiskuma ja
jäävaid morgan. Mida varem laps
seda kergem. Sõltumusest aeg on 17
päeva. Koolist peab viisugune eemalt
jätma, 6-8 nädalat. Sellele võib järg-
neda tiisiks. Esimesel nädalal
kõrge laps, teisel nädalal au kõrg
kaugu, mis ka vahel surma võib
tulla. Silmad ja näägu on tursu-
ma. Silmad on punased, lapsed

Orseendavaad.

Influentia. Sümptoja on peesi-
eluras. Tuleb lummaga ja palaviku-
ga. Selle haigusega ei löhi last kooli.
lasta. Võib koguni kooli kiinni panna.

Põseparietus (mumps). Põss par.
tatab üles. Hea oleks uisid eraldada,
sest see on külge haigus. Arsti juurest
ei ole uudagi. Kompressi ei ole tarvis.

Factoti. Teema võib saada vee haiguse.

Teema kestab 4-5 nädalat. Laps on
mure, kestab 1 nädal, siis tõuseb vee.
Laskikates paistetakse vahu üles.
Lapsed põevad seda haigust kor-
gemalt. 3 nädala pärast hakkab
inimene higistama ja siis alustab
temperatuur. Väga heidulid peab
~~sest~~ desinfitseerima. Vastupidine
peab sagekasti vahetama. Väga
külge haigus see ei ole. Selle vastu

paanakse rünnelise /pritsitakse/.

Difteriit. Põsikeluud elavad kuni.
Esmuseks päevade ei ole mistagi märkata.
Palavik on madal. 3. kuni 6. päeval
lõhe haigus hingetoru mure alla ja
hakkab tänuvõtmise. Selle vastu on seenu-
se on kooli hobuse vere leem, sellele on
sissepritsitud difteriiti haiguse eelise.
Selle haiguse jures jääb tüda seisma,
tuleb veel halvatus. Haigus jures ei
maksa lootust kaotada, võib kunstliku hüs-
gatoru paanida, aga siiski tuleb veel see-
kuni pritsida. Koolis on tüda kahjulik
sellepärast et lapsed lastakse ruttu kooli.

Kõhutõbi. Põsikeluud murevad järe-
dasse loolikasse, kus nad siginevad. Laiali
laguneb tüda piim, murejate ja osalt
põrbeeste läbi. Lõuvas on kaunis suur.

Kooliajal tüda paan ei ole.

Kuula haigestus (Ditabul).

Haavatud võib inimene sagelasti saada.

Pisiklurad signivad hobuste väljehites, kust nad haava võivad sattuda. Inimene hakkab peale taha ajama, tulevad suured krambid, mis sagelane. Arstunist just ei ole, aga ära hoida võib. On isegi see seerum, mis tuleb otsekohe peale haavamist mis protsid, siis jääb haigus tulemata. Lõpe väljab tekitisele sagelasti.

Manutõbi. Manutõbi ei ole mitte ainult inimese jures, vaid ka loomade jures. Haigetele protidakse nahka alla jääv selgrooide. Need pisikesed protsevad koma ilas. Haavatu jures signivad munaad aegumada.

Täpi-Line soetõbi. Tume oli ta mitte tundumata. Tama edoniamogid on riidetaid. Nad elavad ainult inimese peale. Kui tõi, kes haiget haamuu s=

taand. 5-6 päeva pärast terwet haavumistab, siis on haigus käes. Häigeks jäämine on nõrkiline, tundub peavalu, kummus tõuseb ja jääb kõrgeli seisuma. Lastepuues 3-4 p. Vanade puues 5-6 päeva jooksul tulevad täpikena kõrguni nää peale. Kui mõnemat on värvimistust, siis hakkab haigus alama. Nii sugusest haiged tuleb eraldada. Riideid võib saama kerral puhastada, piiritust sisse panna ehk 3-4 nädalaks ära panna.

Lügelisool. Suuani läheb sarve naha alla ja mureb annad muread ja läheb ähtub jälle rosmama. Nendad ei ole mitte ainult naha all, vaid ka riiete puues. Kõige parem rohi on peenu. palsam. Seda tuleks korjata 3 ähtut, siis jälle vauri.

Peataid.

Nend on loomaretsed, kes omad olumisi elst
võrreavad. Nad sigimavad mett. ~~Katse~~
Kahuks võib tarvitada petroliumi mõne
suguse õliga, ehk tarvitada kala rasva.
Nende põjad /tüngused/ võib tihedalt
kammiga eemata kammistada, kui
kamm kumma aadriks visse kas-
ta.

Rehaliste kasvamine ja terisehoid.
Inglismaal astub laps 5 aastalt kooli.
Saksamaal - 5½ aasta alt. Igal pool
on nõrkem lapsi, mis ei tahi kooli
võtta. Väga maal saadetakse mehed
kooli laste aedadesse. Esimesel kooli
aastal kasvab laps vähe, kui ta
kasvama peaks 6-7 aasta alt tule-
vad lapsel teist korda hambad. Pra-
agi saab oma kasvuse, sellega võrre-
leb, kopsu arendust. Nüüd on
lapsel väike, kooliajal kasvab ta

12 korda aastas. Pikkuse tõus on kuni 16 aastani. Et meid takistusi kõrvaldada tuleb koolis sooja lõunat anda, sest inimene tarvitab mitu suugust toitu. Väimaldada liikumist värske õhus. Ujimisel on suur tähtsus. Enne kümme aastat on lapsed väga tundelised, (supeldadesi mässu pole neil varem) talutuskäiguos peavad väiksest alust, isäraha väikestele. Pikkemaie kõi-kusi võib 15 aastat elata. Talvel ujutamise ja suusatamise vaevalt.

Selgroo kõverus. Võib kumuda alla, ehk liiga suure alla. Võib minetada ette poole ehk taga poole, siis võib teha kõver olla ühele ehk teisele poole. Lapsel on lihaste ja kõõlad / lüüvad. Kui laps vanemaks saab, siis võib teda arstida ortopeedilise väimeetega akt.

Tiisikus. Laste puures saab tema suure-
malt jaolt korvaldatuol, kumma õpe-
tajaol selle kätte harrilikult suuval.
Kui istuol väga kummas, kopsu otuol
ei saa hingata, posilukool leuaval
ouuol puuna ja hakkaval siuueval.
Muemal aja hakkatare üle mütü küljä
luuol katei lötkauul, et kopsu otuol
hingata saaksol. Mõjib selle peale
kõduul korter ja kooli õuk. Nii suuueol
lapsel ei toki koolis kuuil. Kõhu ja lap-
se uulmaku kuji annab esi mütü tuuol-
määrü. Pea küljä hakkauul halluk an-
teine kuji, ehk ku tolu. Pärast võib
sava tuuol mütü.

Kooli õpetaja teurthoid. Kooli õpetaja
too on istuue too. Kõhjuul on
õpilaste suuul arv, ei toki olla üle
40. Tuuolide arv üle 30 uulalal. Mate-
matika ja kuuuue õpetus väärtel.

Mõjub veel missugustest hingehaigustest
 on lapsed. Värskeimate juures tuleb
 rohkem energiat kulutada. Lapsa keha
 on pehmema kooliapetaja vaimus 37
 aastat. Tiirist ei tule rohkem ette
 kui harilikult. Seminariidesse tuleb
 ainult terveid vastu võtta. Ka ame-
 rika astumise puhul. Toiduks tuleb
 tarvitada ajavilja. Kui peab rahul-
 olema. Peab jätutama rasv rääma. Koolis
 vahel ajal peab tõusti puhkama.

Tiirist
 ———
 ———
 ———